

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA BAĞLI

OKUL VE KURUMLARDA YAPILACAK ARAŞTIRMA VE ARAŞTIRMA DESTEĞİNE YÖNELİK

İZİN VE UYGULAMA YÖNERGESİ

(28/02/2007 tarihli ve 1084 sayılı Makam Onayı)

Tebliğler Dergisi : MART 2007/2594

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve her derecedeki okul ve kurumlarda üniversite, sivil toplum ve benzeri kurum ve kuruluşların yapacakları araştırma - geliştirme faaliyetleri kapsamında uygulama, gözlem ve anketlerle sağlanacak verilerin toplanması veya araştırma desteğine yönelik izin, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve her derecedeki okul ve kurumlarda yapılacak lisans, yüksek lisans, doktora ve doktora üstü araştırma-geliştirme çalışmaları ile Bakanlığın destek verdiği araştırmalar kapsamındaki anket, uygulama, gözlem gibi faaliyetlere verilecek izin ve uygulamaya yönelik usul ve esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile 31/08/2006 tarih ve 4396 sayılı Makam Onayına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Yönergede geçen;

a) Bakan : Millî Eğitim Bakanını,

b) Bakanlık : Millî Eğitim Bakanlığını,

c) Başkanlık : Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığını (EARGED),

ç) Araştırma desteği: EARGED Başkanlığınca verilecek desteği,

d) Danışman : Üniversite öğretim üyesini,

e) Araştırma Destek Koordinatörü: Araştırma şube/biriminde, araştırma destek çalışmalarına ilişkin işleri yürüten kişiyi,

f) Araştırma Değerlendirme Komisyonu : Araştırma başvuru önerisini değerlendiren komisyonu,

g) Araştırma Konu Listesi : EARGED Başkanlığınca araştırma konularının sıralandığı listeyi,

ğ) Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü : EARGED Başkanlığı eğitim araştırmaları destek programında yapılacak esasları,

h) Şube Müdürü : EARGED Başkanlığı Araştırma Şubesi Müdürünü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Araştırma ve Geliştirme İzin Esasları

Lisans, yüksek lisans, doktora ve doktora üstü araştırma izni ve uygulamaları

Madde 5- Araştırma izni almak için uygulanacak esaslar:

a) Araştırma öneri ve veri toplama araçlarında; Anayasa ve Millî Eğitim Temel Kanunu ile millî ve manevî değerlere aykırı, kişilik haklarını ihlal edici, cinsiyet, din ve ırk ayrımını körükleyici, belli politik yaklaşımları destekleyici, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nce suç kabul edilen hususları içeren, kişilik ve aile mahremiyetini ifşa edici sorular, ifadeler, resimler ve simgeler yer alamaz.

b) Araştırma önerisinin, amaç ve alt amaçlarına göre hazırlanan veri toplama araçları içerik ve kapsam yönünden, Türk Millî Eğitimi'nin genel amaçlarına uygun olmalıdır.

c) Araştırmacı, araştırma alanını kapsayan il, ilçe, okul ve kurum isimleriyle örneklem sayılarını eğitim kademelerine göre belirtir.

ç) Araştırma anket soruları veya uygulama gibi veri toplama araçları içeriğinde, katılımcıların kişilik haklarına uymada sakınca veya konu dışı çağrışım oluşturacak ifade ve anlatımlar yer alamaz.

d) Araştırmanın veri toplama araçlarında kişi, kurum ve kuruluşlara yönelik reklâm veya tanıtım gibi ifadeler bulunamaz.

e) Okul ve kurumlarda yapılacak araştırmanın veri toplama araçları izin onayı başvurusu, uygulama tarihinden en az dört hafta önce yapılır.

f) Araştırma veri toplama araçlarının okul ve kurumlarda uygulanması eğitim-öğretim faaliyetini engellememesi için, ilk ve ikinci yarıyılın bitimine en az üç hafta kalıncaya kadar yapılır.

g) Okul ve kurumlarda yapılacak araştırma konusu, tıbbi konu içeriyorsa araştırmacı, bağlı bulunduğu üniversite etik kurulundan araştırma onay yazısı alır.

ğ) Tıbbi konu içeren araştırmanın veri toplama araçları için belirlenen örneklem kişiler reşit yaşta ise yazılı onayları, değilse araştırma konusuna ilişkin olası zararlar hakkında veliler bilgilendirilerek yazılı izinleri alınır.

h) Araştırmacı, danışman onaylı mezuniyet tezi/ödev/proje/araştırmanın amacı ve önemi, problem ve alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar, araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, veri toplama araçları, çalışma takvimi ve kaynakça ile bu madde kapsamında istenilen diğer belgeler başvuruya eklenir.

i) Deneme modelli araştırmalarda, uygulama yapmak üzere seçilen okulun yöneticilerinin bilgileri dahilinde örneklem olarak belirlenen kaynak kişilere gerekli açıklamalar yapılır.

i) Araştırmacı, başka kişi ya da kurumların geliştirdikleri veri araçlarını kullanacaksa, bu kişi

veya kurumlardan alacağı izin belgesini başvuruya ekler.

j) Birden fazla ili kapsayan okul ve kurumlarda yapılacak araştırma izin başvuruları EARGED Başkanlığına, bir ili kapsayan araştırma izin başvuruları il milli eğitim müdürlüğüne ekleriyle birlikte üniversite/enstitü/kurum aracılığı ile yapılır.

k) Birden fazla ili kapsayan araştırmalardan EARGED Başkanlığı değerlendirme komisyonunca uygun görülenler, Başkanın onayından sonra mühürlenerek ilgili üniversite/enstitü/kuruma gönderilir. Değerlendirme sonucu istenen düzeltme ve eksiklikler tamamlanmadıkça izin onayı verilemez.

l) Bir ili kapsayan araştırmalardan il milli eğitim müdürlüğü değerlendirme komisyonunca uygun görülenler, il makam onayı alındıktan sonra, mühürlenerek ilgili üniversite/enstitü/kuruma gönderilir. Değerlendirme sonucu istenen düzeltme ve eksiklikler tamamlanmadıkça izin onayı verilemez.

m) Araştırmacı, okul ve kurumlarda uygulayacağı veri toplama araçlarını EARGED Başkanlığı veya milli eğitim müdürlüklerince mühürlü olanlarını okul ve kurum yetkililerine ibraz eder. Katılımcılar mühürlü olarak çoğaltılmış veri toplama araçlarını kullanır. Ancak bazı veri toplama araçları anket niteliğinde olmadığı için çoğaltılması mümkün olmayanlarda, veri toplama aracı nüshasının onaylı olanı istenir. Aksi durumlardan araştırmacı ve okul yönetimi sorumludur.

n) Yurtdışında okuyan veya çalışanlardan araştırma çalışmalarını Türkiye'deki okul ve kurumlarda uygulamak isteyenler, izin ve uygulama için EARGED Başkanlığına müracaat eder. Bu gibi araştırmacılara ayrıca Bakanlık desteği verilmez.

o) Araştırmacı, yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde, Bakanlıktan izin alanlar EARGED Başkanlığına, il'de izin alanlar milli eğitim müdürlüğüne araştırmanın iki örneğini CD'ye kayıtlı olarak vermeyi taahhüt eder (EK-1).

Madde 6- Doktora ve doktora üstü araştırma desteklerinde uyulacak esaslar:

a) Araştırma desteği verilecek eğitim alanlı araştırma birden çok ili kapsıyorsa, EARGED Başkanlığının destek kapsamı alanında değerlendirilir. Tek ili kapsayan araştırma çalışmalarına destek verilmez.

b) Araştırmacı, EARGED Başkanlığına araştırmanın amacı ve önemi, problem ve alt problemler, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar, araştırmanın yöntemi, evren ve örneklem, kaynakça ile birlikte geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış veri toplama araçları ve çalışma takvimi başlıklarını içeren bir "Araştırma Önerisi" ile başvurur.

c) EARGED Başkanlığı araştırma desteği için " Eğitim Araştırmaları Destek Protokol" esaslarını düzenler (FORM-1).

ç) Araştırma desteği için yapılan başvuru önerisi, araştırma destek koordinatörü tarafından Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü (FORM-1) esasları kapsamında değerlendirilir. Öneri uygunsa uygunluğu, eksik veya düzeltmeler yapılacaksa bunların tamamlanması hâlinde araştırma desteğinin verileceği, aksi hâlde destek sağlanamayacağı ilgiliye bildirilir.

d) Araştırma desteği almak isteyen araştırmacı, bağlı bulunduğu üniversite veya enstitü

aracılığı ile Bakanlığın Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığına yazılı müracaatta bulunur.

e) Araştırma desteği verilen araştırma önerisinin veri araçları, 5.madde kapsamındaki esaslar da dikkate alınarak FORM-2 'deki destek araştırma önerisi değerlendirme ilkeleri ve ölçütleri doğrultusunda araştırma değerlendirme komisyonunca değerlendirilir.

f) Kapsamı ve esasları EARGED Başkanlığınca hazırlanan Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü araştırmacı/araştırma danışmanı /araştırma destek koordinatörü tarafından imzalanarak Başkanlık onayını müteakip araştırma destek süreci başlatılır.

g) Protokol kapsamında yürütülen araştırma çalışmalarında doğabilecek ihtilaflarda Bakanlık değerlendirmesi esas alınır.

ğ) Araştırma çalışmalarında, araştırmacı/araştırma danışmanı kabul edilir bir mazeret belirtmeden çalışma takvimine ara verilir veya araştırma süreci uzatılırsa, destek hizmetinin devamına Bakanlıkça son verilir ve bu durum kurumuna bildirilir.

h) Araştırma destek çalışmalarında araştırmacı/araştırmacılar, araştırma danışmanı ve araştırma destek koordinatörü protokol dâhilinde işbirliği yapar.

i) Doktora ve doktora üstü araştırma için yapılacak Bakanlık desteği protokol dâhilinde yapılır.

ii) Eğitim araştırmaları destek programı EARGED Başkanlığı araştırma konu listesi ile sınırlıdır. Ancak araştırmacı tarafından Başkanlığa önerilen araştırma konusu, Bakanlığın ilgili birim/birimlerden görüş alınarak araştırma desteği verilip-verilemeyeceği Bakanlıkça değerlendirilir.

Madde 7- Yurtdışındaki yüksek lisans, doktora ve doktora üstü çalışmaları kapsamında veri araçlarını Türkiye'deki okul ve kurumlarda uygulamak isteyenlere ilişkin esaslar:

a) Yurtdışındaki üniversitelerde yapılan yüksek lisans, doktora ve doktora üstü araştırma önerisi veri araçları, Türkçe ve yabancı dilde hazırlanarak uygulanacağı il, ilçe okul ve kurumlar eğitim kademelerine göre listelenir. Araştırmacı bu bilgilerle müracaatını yazılı olarak EARGED Başkanlığına yapar.

b) Araştırma önerisi veri toplama araçları 5. madde kapsamındaki esaslara uygun olarak komisyonca değerlendirilerek sonuç araştırmacıya yazılı olarak bildirilir.

c) Araştırma izni verilen araştırmacı, Yönerge esasları gereğince okul ve kurumlarda veri toplama araçlarını, yönetimle işbirliği yaparak uygular.

ç) Yurtdışında doktora ve doktora üstü araştırma çalışmalarında bulunan araştırmacılara talep etseler dahi Bakanlık desteği verilmez.

Madde 8- Sivil toplum kuruluşlarının Bakanlığa bağlı her derece ve türdeki okul ve kurumlarda yapacağı araştırma izinlerine ilişkin başvuru esasları:

a) Birden fazla ili kapsayan okul ve kurumlarda yapılacak araştırma izin başvuruları EARGED Başkanlığına, bir ili kapsayan araştırma izin başvurusu, ekleriyle birlikte il milli eğitim müdürlüğüne, ilgili kuruluşça yapılır.

b) İlgili kuruluş yapılacak araştırma için başvuru öncesinde araştırma alanında uzman en az üç akademisyenin, araştırmanın uygunluğuna ilişkin görüşü alınarak başvuruya eklenir.

c) Araştırma izin talebi 5. madde kapsamında belirtilen esaslara göre araştırma değerlendirme komisyonunca değerlendirilerek sonuç ilgili kuruluşa bildirilir.

ç) İzin verilen veri toplama araçları ilgili kuruluş tarafından yönerge esaslarına göre okul ve kurumlarda uygulanır.

Araştırma destek koordinatörü ve araştırma değerlendirme komisyonu

Madde 9- Araştırma destek koordinatörünün görevleri:

a) Doktora ve doktora üstü araştırmalar için, Bakanlık desteği verilip-verilmemesi hususunda 5. ve 6. madde kapsamında Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü esaslarına göre inceleme ve değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu işle ilgili olarak kurulacak komisyona başkanlık etmek.

b) Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü kapsamında destek verilmesi uygun görülen araştırma önerisini araştırmacı ve araştırma danışmanı ile protokolü imzalayarak Başkanlığa sunmak.

c) Makam onayını müteakip Eğitim Araştırmaları Destek Protokolü kapsamında destek hizmeti çalışmalarını yürütmek.

Madde 10- Araştırma değerlendirme komisyonu ve yapacağı işler.

a) Araştırma değerlendirme komisyonu merkezde araştırma şube müdürü/araştırma destek koordinatörü, illerde il millî eğitim müdür yardımcısı veya ilgili şube müdürü başkanlığında, iki üyenin iştiraki ile oluşur.

b) Komisyon üyeliklerine eğitim uzmanı veya öğretmen görevlendirilir. Öğretmen görevlendirmelerinde yüksek lisans ve doktora yapmış olanlar tercih edilir.

c) Komisyon, araştırma izinleri ve destek araştırmalarıyla ilgili öneri ve veri toplama araçlarını, 5.madde esaslarına göre inceler ve değerlendirir.

ç) Komisyon inceleme ve değerlendirmelerini Araştırma Değerlendirme Formu (FORM-2) üzerinde belirtir. Komisyon kararı oy çokluğu şeklinde alınırken muhalif üye karşı oy gerekçesini aynı form üzerinde yazıp imzalar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Yetki ve Sorumluluk

Merkez ve il millî eğitim müdürlüğünün yetki ve sorumlulukları

Madde 11- Merkez teşkilatının yetki ve sorumlulukları.

a) Birden fazla ili kapsayan okul ve kurumlarda yapılacak araştırma ile yurtdışında okuyanların Türkiye'de yapacakları araştırma izin başvuruları EARGED Başkanlığına Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü aracılığı ile yapılır.

b) Araştırma izin onaylarını EARGED Başkanlığı yönerge kapsamında vermeye yetkilidir.

Madde 12- il millî eğitim müdürlüğünün yetki ve sorumlulukları.

a) Bir ili kapsayan okul ve kurumlarda yapılacak araştırma izin başvurusu, seçilen ilin, il millî eğitim müdürlüğüne yönerge kapsamında yapılır. Yurtdışında okuyanlar il millî eğitim müdürlüklerine araştırma izin başvurusu yapamaz.

b) Araştırma izin onayları il millî eğitim müdürlükleri tarafından yönerge kapsamında verilir.

c) il millî eğitim müdürlükleri, il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlükleri Yönetim Bilgi Sistemi (İLSİS)'e veri tabanı sonuçlandırılan araştırmaları kayıt eder.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Diğer Hükümler

Diğer hususlar

Madde 13- Veri toplama araçlarının okul kurum ve kuruluşlarda uygulanmasında aşağıdaki esaslar dikkate alınır:

a) Araştırmacı, araştırma izin onayını mühürlü veri toplama araçlarının uygulanacağı tarihten önce ilgili il millî eğitim müdürlükleri/okul müdürlüğü/kurum ve kuruluşlara verilir. Birim sorumlusu araştırma veri toplama araçlarının katılımcılara belirlenen gün ve saatte uygulanması için gerekli tedbirleri alır.

b) Araştırmacı, mühürlü araştırma veri toplama araçlarını katılımcı sayısı kadar çoğaltarak belirlenen gün ve saatte birim gözetiminde uygular.

c) Araştırma konusuna ilişkin veri toplama araçlarının uygulanmasında doğabilecek fiziki zararların araştırmacı tarafından karşılanması için, birim yetkilisi araştırmacıdan yazılı taahhütname alır ve doğacak hasarları araştırmacı karşılar. Aksi hâlde veri toplama araçları uygulamasına izin verilmez. Bu durum tutanakla tespit olunur.

ç) Okul ve kurum müdürleri veri toplama araçlarının uygulanmasında, eğitim-öğretim faaliyetlerinin aksatılmaması için gerekli tedbirleri alır.

d) Araştırmanın veri toplama araçlarını katılımcılara uygulanma süresi, bir ders saatinden fazla olamaz.

e) Araştırmacı, EARGED Başkanlığı veya millî eğitim müdürlüğü mühürlü veri toplama araçlarını kullanacaktır. Aksi davranışta bulunanlar hakkında ilgilinin bağlı bulunduğu kuruma durum bildirilir. Bu gibi durumlarda araştırmacı sorumludur.

f) Araştırma veri toplama araçlarına katılım isteğe bağlıdır. Araştırmacı gerekli izni almış olsa dahi hiç kimse katılımcı olmaya zorlanamaz. Bu zorlamayı okul ve kurum yetkilileri de yapamaz.

g) Araştırmacı, iletişim için yazışma adreslerini, e-mail ve telefon numaralarını yetkililere vermek zorundadır.

ğ) Araştırmacı, veri toplama aralarındaki ses, görüntü kaydı gibi araçları kullanacaksa bunları araştırma önerisinde belirtir. Ayrıca sınıf, laboratuvar gibi yerlerde yapacağı kayıtlar için okul yönetiminin yanı sıra gerekli hllerde ğrenci velileri ile öğretmenlerden de izin alır. Aksi hâlde bu gibi faaliyetlere izin verilmez.

h) EARGED Başkanlığı veya il milli eğitim müdürlüğü araştırma müracaatlarında okul ve kurumlarda yapılacak veri toplama araçları uygulamasındaki yığılmaları önlemek için gerekli tedbirleri alır.

ı) Araştırmacı, araştırma esnasında elde ettiği her türlü kişisel bilgiyi ilgili kişilerin ve velilerin yazılı izinleri olmadıkça başka bir amaçla kullanamaz ve açıklayamaz, Mahkeme kararı olmadıkça hiçbir kişi ve kuruma veremez.

Geçici madde 1- Bu Yönerge yürürlüğe girmeden önce yapılan araştırma nerisi inceleme ve araştırma desteği ile okul ve kurumlarda yapılacak veri toplama araçları izin onaylarına ilişkin işlemler önceki uygulamalar dahilinde yürütülür.